

törvényjavaslat mindenekelőtt megállapítja a közjegyző illetékességét, korlátozza a halálesszítványok számát, a hét éven aluli korban elhalt egyénekre nézve. További módosítást tartalmaz a javaslat, amidőn kimondja, hogy az eddigi törvényes eljárástól eltérően a községi közeg közvetlenül terjeszti a haláleset felvételi ívet és a hagyatéki leltárt a hagyatéktárgyalására hivatott királyi közjegyzőhöz. A királyi közjegyzőre bizza a végrendelet kihirdetését azokban az esetekben, amelyeknél a végrendelet a javaslat értelmében a kihirdetés idejében a közjegyzőnél van, bizonyos esetekben a közjegyzőre bizza a javaslat a hagyatéktárgyalását és lehetővé teszi, hogy a közjegyző maga leltározzon, amidőn a helyszíni felvétel mellőzhető (pl. amidőn csak ingatlanvagyon maradt) végül a közjegyzőre bizza az örökösödési és hagyományi bizonyítvány kibocsátásával járó bírói határozat jellegével nem bíró előkészítő intézkedéseket. Végül megemlítendő ujitása a javaslatnak az, hogy módot nyújt a belügy- és igazságügyi miniszternek ahhoz, hogy a leltárhoz szükséges telekkönyvi kivonatok elkészítését és esetleges más iratok beszerzését a közjegyzőre bizza.

A javaslat mindenesetre a közóhajnak tesz eleget és ennyiben feltétlenül helyes is. Kifogásolni kell azonban annak érthetetlenül szűk körét és azt a félelmet, amellyel dolgozik, úgy hogy akaratlanul is felvetődik abban a jogászban, aki ezt a javaslatot olvassa az a gondolat, hogy vajjon ezért a csekély előnyért, amit ez a javaslat nyújt, érdemes-e a meglévő törvényt változtatni és a törvényhozás nehézkes apparátusát működésbe hozni.

Dr. V. M.

Joggyakorlat.

Az elvált nő nevééről.

A Kuria P. III. 6417/1925. sz. döntvénye szerint a nő, még ha a válást a férj hibájából mondták is ki s ő kifejezte a férj nevének tovább való viselése iránti óhaját, a férj kérelmére utólagosan megfosztható ettől a joggól, ha botrányos életmódot folytat.

A Kuria fentidézett határozatával tehát megengedi, hogy az elvált férj felülbírálhassa elvált felesége tetteit, megkivánja, hogy az elvált feleség igazodjék az elvált férj kívánalmaihoz, a nő hátrányára kitolja a házasság etikai követelményeit oly időre, amikor már nincs házasság. Szerény véleményem szerint helytelenül.

Házassági törvényünk kimondja, hogy a nő férje nevét viseli. Ilyen formában ez inkább kötelezettséget, mint jogot jelent, hisz' minden aláírásnál a nő kénytelen

„tulajdonképpen“ neve mellett férje nevét használni, ha férje elhal, mint özvegy is, — bármi módon is nyilvánítaná azt az akaratát, hogy ismét csak leánynevét óhajtja viselni. Ilyen abszolút kötelezettséggel észszerűen csak abszolút, legszemélyesebb jog járhat: ha valakinek családnevét kell minden körülmények közt használni s mást nem is használhat, akkor az az ő legszemélyesebb joga, mert amint valaki elveszthet valami jogot, akkor annak használata sem lehet többé az ő személyjogi kötelezettsége.

Egyébként hazai jogunk a névviselésre nézve nem tesz különbséget „személyes“ és „legszemélyesebb“ jog közt. Nem „személyesebb“ senkinek a családneve, mint amilyen személyes az örökbefogadott újonnan felvett neve, pedig nem született azzal, s nem kevésbé személyes jog az olyan találmányi vagy szerzői jog, amely bizonyos időtartamra van eleve korlátozva, mint az, mely a szerző egész élettartamára szól.

„A nő férje nevét viseli“. Ez háromféleképp érthető. Érthető patriarchalis értelemben, ahogy a fenti döntvény érti, ez esetben a feleség új neve (a feleség „nemvétkessége“ esetét kivéve) a férj személyjoga s mint az ő névjogának folyománya tekinthető, amely nem válik a feleség jogává, mert különben a második értelmezés állna fenn, azaz a feleség neve, mint személyjog, csak eredetét venné a férfi nevétől, de originár módon a nő személyében is létrejönne, vagyis a házastársak (férfi és nő mívoltuk megkülönböztetésével) közösen egy nevet viselnének. De végül lehet a dolgot úgy is felfogni, hogy a férfitől származtatott név, mert más személyt jelöl, a „-né“ szócska által új, külön névvé is vált.

Ezt az utolsó esetet tekintve, Kiss János nem kívánhatja, hogy Kiss Jánosné tegye le ezt a nevet; Kiss Jánosné nem bitorolhatja az ő nevét, hiszen magát Kiss Jánosnének nevezi. A magyar törvények értelmében (1875. XXXVII., 1895. XLI., 1923. V. t. c.) saját nevüket nem viselheti más cég gyanánt, vagy használhatja jogtalanul áruk megjelölésére álnévül mások félrevezetésére reklám gyanánt, vagy nem jelölhet meg irodalmi termékekben sértő módon bizonyos tipikus alakokat stb. Ha két kereskedő hasonló nevet visel, cégüket úgy kötelesek használni, hogy az újabb, a már bejegyzett cégtől világosan megkülönböztethető legyen. Nos hát: Kiss Jánost senkisésem fogja Kiss Jánosnéval összetéveszteni, mert Célestin nem Floridor s Floridor nem Célestin.

„A nő a férje nevét megbecsülni tartozik.“ Hát a férj

nem tartozik megbecsülni a nő nevét, tehát azt a nevét is, amelyet mint vétlen házastárs jogosan visel? Hol van az a szabály a magánjogban, hogy az erkölcstelen életet folytató férjet el lehet tiltani saját neve viselésétől (más név viselésére lehet kötelezni) avégből, hogy magatartásával ne gyalázza meg a nő nevét?

Ne szegezzük ezzel szembe azt, hogy hiszen a nő, ha érdekeinek az ellentmond, ily esetekben lemondhat férje nevééről, mert mindig más jellegű a lemondás, mint a megfosztás.

Ellenvethető volna még, hogy nem megbélyegző a nő számára, ha a férje nevét nem viselheti. Azonban, ha oly nagy súlyt kell helyezni a „társadalmi“ értékelésekre, mint a fenti döntvény teszi, akkor mért felejtjük el, hogy ma igenis megbélyegző a nő számára, ha a házasság felbontásánál őt tartották vétkesnek, ha ebből mindenki tudja rögtön: ez a nő nem viseli a férje nevét, mert vétkes volt, mert ha nem lett volna, viselné már csak azért is, hogy ezt ne gondolják róla. Ha a férfi volt a vétkes, akkor nem részesül ilyen megbélyegzésben.

Ha a házastársak közös nevet viselnek — s ezzel a fent felállított három lehető értelmezés másodikára helyezkedünk, — akkor mindkettőnek egyaránt joga kell, hogy legyen hozzá, mert a házasság a nőt a maga, házasság által szerzett nevének viselésére éppugy saját személyében és önállóan feljogosítja, mint a férjet. A Kuria semmivel sem képes megokolni azt a tézist, hogy a férfi nevének továbbviselése az elvált nő részére adott kivételes jogositvány. Miért volna ez kivételesebb az elvált nem vétkes nő javára, mint a házasság tartama alatt? Miért nem inkább az a kivétel, hogy az elvált vétkes nő a férj nevét tovább nem viselheti? Van arra statisztika, hogy a házasságok többségét a nő hibájából bontják fel? Van arra precedens a jogban, hogy a vélelem a vétkeség mellett szól? Ellenkezőleg: amíg valakit jogerősen el nem ítélték, abból kell kiindulni még a vádlottal szemben is, hogy ártatlan. A Kuria álláspontja a nőt elvileg érdemtelennek minősíti a férj nevének továbbviselésére, amikor azt neki csak kivételes kedvezményképp és vétlensége idejére feltételesen engedélyezi.

A házaselet sok kötöttséggel jár (mint: az egymás megbecsülése, a botrányos életmód kerülése, stb.). De: *a kötelezettségek nem szólnak a házasság utáni időre.* Megszűnnek, ha a házasság megszűnik. A házasságot annak felbontása után nem lehet fennállónak tekinteni, mert a házasság jogerős felbontásával lezárul

az a kapcsolat, amely az eljegyzés tényével, — legtágabb kört véve, — megkezdődött. Ha valaki „botrányos életmódot folytat“, mint egyedülálló ember, megteheti, élhet olyan megátalkodottan erkölestelenül, ahogy csak akar, akár becstelen foglalkozásban, vagy keresetmódban, akár lealjasító játékszenvedélyben, akár iszákosságban is nyilvánuljon az, hiszen ez magában nem büntetendő. Senkinek sincs joga ahhoz, hogy ezt „jogszünetítő tény“-nek tekintse, hogy ebből visszamenőleg oly következtetéseket vonjon le, amelyekből kár háramlik az illetőre. A felbontott házasságnak a bontás után már csak vagyoni jogi vonatkozásai lehetnek, de nem személyjogi következményei (nem tartoznak ide a házasságból született gyermekekkel kapcsolatos kérdések). Mily furcsa volna, ha a házasság felbontása után az egyik házassfél (nota bene: a vétkes is) tovább követelhetné nemcsak, mint jelen esetben, neve megbecsülését, hanem az életközösség helyreállítását, sőt a debitum conjugale-t is, amelyet, ha megtagad a másik; visszamenőleg nyilvánítják vétkessé?! S mily sovány az a következtetés, hogy ha valakinek „botrányos“ az életmódja életének egy szakaszában, akkor az azelőtti szakban is az volt! Lehetett valaki a legpéldásabb feleség és anya, de csalódása feletti fájdmában „belevethette“ magát a kicsapongásokba. Ezért kell tőle elvenni a multját igazoló „felmentést“ és a férjétől pedig a vétkesség ódiúmat?

De kiséreljük meg, beleélni magunkat a Kuria patriarchális gondolatvilágába és tegyük fel, hogy a férjnek csakugyan van személyiségi joga arra, hogy a tőle elvált nő az ő nevét meg ne gyalázza. Ezzel azonban nyílt ellentétbe kerülünk jogunk egyéb szabályaival, amelyek az elvált nőn elkövetett sértéssel szemben a férjet sértettként el nem ismerik. A bontás után a férj többé nem „hozzátartozó“-ja a nőnek, nem „sértett“ a Bp. 13. §. 6. bek. értelmében, de magánjogi értelemben sem; a nő ellen elkövetett bűncselekmények miatt sem saját jogán, sem a nő jogán fel nem léphet. Nem mond ennek ellent az 1914. XLI. t. c. 23. §. 2. bek., mert a 22. §-ban meghatározott cselekmény (halottgyalázás) speciális delictum, amelynél a védett jogtárgy a kegyelet (v. ö. polg. törv. tjav. — bizottsági szöveg — 19. §. is).

Befejezésül megjegyzendőnek véljük, hogy a döntvény praktikus célját, vagyis a férfi védelmét a nővel szemben, sem éri el hiánytalanul, mert ha a nőnek botrányos magaviseletével az volt a célja, hogy a férfit lehetlenné tegye társadalmi állásában, ezt éppugy elérheti.

mint a royalista nemések a francia forradalomban annak megtartását a „*ci-devant*“ jelzővel.

Dr. phil. Wagner Lilla.

Felmondás az alkalmazottal szemben betegség esetén.

A kereskedelmi törvény az alkalmazott betegsége tekintetében annak jogi hatásait illetően, kétféle betegséget ismer. U. m. a K. T. 59. §-a szerint az alkalmazott felmondás nélkül azonnal elbocsátható, ha a *szolgálatra hosszabb betegség miatt képtelenné válik*; viszont a K. T. 56. §-a szerint az alkalmazott, ki *szolgálatra teljesítésében véltlen baleset miatt ideiglenesen gátolatik*, ezért igényét a fizetés- és ellátáshoz el nem veszti, e kedvezmény azonban az alkalmazottat csak hat heti időtartamra illeti. Ennek folytán megállapítható a törvény alapján, hogy ha az alkalmazott oly betegségbe esik, amely, őt végleg képtelenné teszi a szolgálata ellátására (pl. a kifutófiúnak két lábát a villamos lemetszi), ugy a K. T. 59. §-a, illetőleg az annak helyébe lépett ipartörvény 94. §-a értelmében az alkalmazott felmondás nélkül azonnal elbocsátható; viszont, ha az alkalmazott véltlen baleset folytán, tehát hibáján kívül megbetegszik, anélkül, hogy a munka ellátására végleg képtelenné válnék, ugy őt megilleti ugyan a fizetéshez való jog, azonban csakis hat heti időtartamra. Ezen törvényhelyek előrebocsátása után megállapítható, hogy a gyakorlatban meglehetősen bizonytalanság uralkodik az alkalmazottal szemben betegség esetén gyakorolható felmondási jog tekintetében, holott a K. T. fent idézett rendelkezései helyes értelmezés mellett e tekintetben semmi kétséget nem hagynak fenn.

Mindenekelőtt megállapítani kívánom, hogy téves azon vélemény, mintha az alkalmazottnak betegség esetére felmondani nem lehetne. Tudomásom szerint az alkalmazottak jogviszonyait szabályozó törvénytervezetben *van provideálva* olyan rendelkezés, amely megszorítja a munkaadó felmondási jogát az alkalmazott betegsége idejére, azonban a jelenleg érvényben levő jogunk szerint az alkalmazottnak a betegsége esetén állását akadály nélkül felmondani lehet.

Leszögezni kívánom továbbá azon meggyőződésemet, hogy a betegsége által a szolgálata elvégzésében akadályozott alkalmazott betegsége tartama alatt csupán hat hétig igényelheti járandóságai kifizetését, tekintet nélkül arra, hogy felmondás alatt áll-e, avagy sem, mert hisz annak semmiféle *raisonja* nem lenne, hogy a fel nem mondott állásban levő alkalmazottak betegségük esetén csupán hat hét tartamára igényelhessék járadalmazásukat, míg a felmondott állásban levők ezentul is egész felmondási idejük tartamára.

Jelenlegi jogszabályaink szerint tehát nincs semmi akadály annak, hogy a munkaadó a törvényes felmondási idő